

Saviseinte taastamine ja korrastamine

Tekst: Margus Palolill

Fotod: Marko Kikas, Margus Palolill ja Ahto Raudoja

Põhilised probleemid ja lahendused

Läbijooksvad katused on probleem, mis on jälle jätnud pea igale savihoonele. Seinale voolav vesi uuristab lühike aja jooksul seinu sisse augud. Katuse parandamine on kahjustuste likvideerimise asemel ja nende ennetamisel esimene töö.

Vee tekitatud pindmiste kahjustuste parandamine on tehnoloogiliselt suhteliselt lihtne.

Kahjustunud koht tuleb täita ja tampida uuesti sarnase saviseguga, millesse on lisatud armeeriva kiuna nt õlgi, linaluud, kanarbikku jms. Eelnevalt on soovitatav seinu puurida puupulgad ja niisutada parandatavad kohad veega ning katta seinu vedela saviseguga (nakkekihiga) – need hoiavad uut savikihti kindlamini vana seinu küljes. Sama tehnoloogiat kasutades saab taastada ka seinu algset paksust, mis on tihtipeale sokli ligidalt vee ja tuule toimel kahanenud.

Teiseks suureks savihoonete probleemkohaks on vundamentide vajumine, mille tõttu tekivad seintesse läbivad praod. Selliste kahjustuste likvideerimiseks kõigepealt ette võtta vundamenti parandamine ja kindlustamine.

Suurte lõhedega kohad kivimüüris täita mördiga ja ankurdada. Vajaduse korral tuleb vundament lahti kaevata ja kindlustada (nt betooniga, toetava kivimüüritisega). Saviseinu läbivaid pragusid täidetakse analoogselt pindmiste kahjustuste parandamismeetodiga. Puupulkasid peaks proovima lõhes paigaldada “risti-rästi”, see taastab seinu monoliitsust.

Saviseinad enne korrastamist

Suuremate lõhede ja kahjustuste (nt väljakukkunud seinuosa, loomade poolt näritud augud) parandamiseks on mõistlik täita kahjustus plonnidega ja peale kanda viimistluskiht. Väga suuri väljakukkunud seinuosi saab taastada ka vormkaste (saalungeid) ja massiivsavi tampimise tehnoloogiat kasutades. Kahjustuse ulatuses tuleb valmistada vormkastid ning nende vahele tampida savi, samamoodi kui uue seinu ehitamisel.

Tihtipeale on mõrad ka uste ja akende kohal, mis on tingitud üldjuhul puust akna- ja uksetendrite läbipaindumisest. Ka selliste kahjustuste likvideerimisel on esimeseks sammuks probleemi tekkepõhjuse kõrvaldamine – vanade tendrite parandamine/uuendamine. Suuremate kahjustuste (nt. väga pudenev/mõraline) uksepealne, uksetendrite vahed) korral on mõistlik kasutada taastamiseks plonnid.

Väljakukkunud seinuosa parandamine plonniga

Seinu paksuse taastamine

Savihoone hooldamine

Savihoonete suurim vaenlane on vesi. Kui hoone katus ei pea vett, siis on saviseinte eluiga lühike – juba paari aasta-aga tekivad kahjustused, mida on suhteliselt kulukas parandada. Katuse parandamine on kahjustuste ennetamiseks esimene samm. Oluline on ka räästa kaugus seinast, see võiks savihoone puhul olla vähemalt 60 cm. Liiga lühikese räästa korral on oht, et tugeva tuule ja vihmajärgu korral hakkab vihm seina uhtuma. Probleemi lahendab kas räästa pikendamine või seina kaitsmine nt. laudise, laastude, krohvi või mõne muu vett paremini taluva materjaliga.

Ka altpoolt tulev vesi (niiskus) ohustab saviseinu suurel määral. Seinale liiga lähedal kasvavad taimed tekitavad ja hoiavad kõrgemat niiskustaset, seega tuleks need eemaldada. Samuti peab jälgima, et maapinna kalded oleksid hoonest eemale, et vältida liigse vee kogunemist sokliosa juurde ja sisse.

Saviseina läbiva lõhe parandamine

Taastatud sein enne krohvimist

Üks mooduseid saviseinte kaitsmiseks ilmastiku eest on krohvimine. Üldjuhul on selleks kasutatud savi- ja lubikrohvi, aga ka savilubikrohvi. Kõige paremini nakkub savi külge savi ning ka seisab seal kõige paremini. Samas on savikrohvi ebapüsiv ilmastikule. Lubikrohvi seavastu on ilmastikukindlam, aga ei taha nii hästi saviseinaga nakkuda.

Materjalid

Saviseinte korrastamisel saab kasutada juba olemasolevat seinamaterjali (savi), mis on maha pudenenud või mis on tarvis enne parandustööd eemaldada. Sellise savimaterjali kasutamisel tuleb hoolega vaadata, et see oleks puhas kõrvalistest osistest (nt. muld, juurikad), vastasel korral võib sein „roheliseks“ minna. Meeles tuleb pidada asjaolu, et materjal, mis on algse saviseina ehitamise juurde sobinud, ei pruugi sama koostisega enam toimida parandussegus. Põhjuseks on enamasti parandussegu suurem niiskussaldus. Parandussegu armeeriva materjalina võib kasutada nt. põhku, linaluud jmt. Kui taaskasutatav seinamaterjal on liiga lahja (savi aja jooksul välja uhtunud), siis on soovitatav sinna lisada veidi rammusat savi. Kõige lihtsam on kasutada juba kuivatatud ja jahvatatud savi, mida saab kaubandusvõrgust osta.

Saviseinad peale korrastamist

Lisalugemist:

- A. Sepp. Savihooned. Tallinn: Eesti Põllumeeste Kesksekt, 1935.
- Joh. Pärtma. Uus sawiehitusviis: tarvilik õperaamat igale kodanikule, kes tahab hooneid ehitada odavalt ja hästi; Saviehitused: tarviline õperaamat igale kodanikule, kes tahab väärtuslisi hooneid ehitada odavalt, hästi ja ilusalt. Viljandi, 1935.
- A. Veski. Kolhoosihoonete ehitamine savist. Tallinn: Eesti Riiklik Kirjastus, 1950.

Trükise väljaandmist toetab:

LEADER
EESTI

Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandus- ja Riikliku Toetuste Ühenduse toetusel

MTÜ Seto Käsitüü Kogo
Obinitsa, Võrumaa
Tel. 56 200 076
kogo@setomaa.ee
www.kogo.ee

MTÜ Vanaajamaja
Kauksi küla, Mooste vald, Põlvamaa
Tel. 56 691 553
info@vanaajamaja.ee
www.vanaajamaja.ee